

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในคุ้งบางกะเจ้า

Guidelines for Community-based Tourism Development in Khung Bangkokchao Area

พรมิต คุลกาลยูนยง

Pornmit Kulkalyuenyong

Corresponding author, E-mail: pornmitku@gmail.com

Received : December 14, 2020
Revised : March 2, 2021
Accepted : March 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคุ้งบางกะเจ้า 2) ศึกษาปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ ในคุ้งบางกะเจ้า 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในคุ้งบางกะเจ้า

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 8 สถานที่ของคุ้งบางกะเจ้า ได้แก่ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ วัดป่าเกด วัดกองแก้ว วัดราษฎร์รังสรรค์ บ้านรูปหอม ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย และหมู่บ้านมอญทรงคนอง จำนวนสถานที่ละ 48 คน รวมเป็นจำนวน 384 คน โดยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ที่มาอยู่ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่สามารถตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวได้เอง ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 362 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.3

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพเป็นนักศึกษา มีรายได้ต่อเดือน

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท และพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครในเขตอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในเขตบางนา กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคุ้งบางกะเจ้าในระดับดีเรียงลำดับจาก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านกิจกรรม

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอให้ผู้บริหารในตำบลต่างๆ ในคุ้งบางกะเจ้าเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละตำบลในเรื่องของเอกลักษณ์ในเชิงประวัติศาสตร์ และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม ควรเน้นในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน สนับสนุนให้เจ้าของบ้านนำบ้านพักมาทำเป็นโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น ควรมีการติดตั้งระบบสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่แรงขึ้น ควรจัดให้มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ จัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารตามจุดต่างๆ และจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติ

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน, คุ้งบางกะเจ้า, สิ่งดึงดูดใจ, การเข้าถึง, สิ่งอำนวยความสะดวก, ที่พัก, กิจกรรม

Abstract

The purposes of this study were to 1) examine tourists' characteristics and behaviors that affect tourism components in Khung Bangkachao, 2) analyze the effect of the tourism components on the satisfaction of tourists who travelled to Khung Bangkachao, and 3) propose guidelines for tourism development in the area.

This quantitative study is a questionnaire-based survey. Eight groups of 48 Thai tourists who travelled to eight attractions in Khung Bangkachao, namely Sri NaKhon Khuean Park and Botanical Garden, Wat Pa Ket, Wat Kongkaew, Wat Rajrungsan, House of Aromatic Joss Stick, Bang Nam Phueng Floating Market, the Siamese Fighting Fish Gallery, and Mon Song Khanong Village, were selected, comprising a total of 384 sampled tourists. Three hundred and sixty-two questionnaires (94.3%) were completed.

The results reveal that the majority of the respondents are female students, aged 30 or less, without college degrees, earning less than 20,000 baht per month, and residing in all Bangkok districts other than Bangna. The findings indicated that the respondents rated their opinion at a high level on the attraction, accessibility, amenity, accommodation, and activity.

The study's recommendations to the management of Khung Bangkachao areas include: (1) the development of tourism attractions be emphasized in terms of historical identity, art and architectural landmarks, (2) security and tourist-safety policies be reinforced to prevent an unexpected life and belongings issues, (3) house owners be encouraged to provide more homestay service to tourists, (4) telecommunication infrastructure be upgraded to provide efficient internet and mobile phone services, (5) directional signs intelligible to tourists be installed, (6) tourist information centers be established to advise

travel route and tourism products and service, and (7) practical activities for building a particular kind of experience be regularly offered.

Keywords: Community-based Tourism Development, Khung Bangkachao, Attraction, Accessibility, Amenity, Accommodation, Activity

บทนำ

คุ้งบางกะเจ้าตั้งอยู่ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะคล้ายรูปกระเพาะหมู โอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ครอบคลุม 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกอบัว และตำบลบางกะเจ้า คุ้งบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ มีประเพณีที่สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณีสงกรานต์ การเล่นส่บ้า การบวชพระของชาวไทยรามัญ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงสำหรับคนไทยหรือต่างชาติ ได้รับการยกย่องจากนิตยสาร Time Magazine ให้เป็น The Best Urban Oasis of Asia ในปี 2549 เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติ มีวิถีเกษตรและภูมิปัญญาชาวบ้านที่น่าสนใจ (เดลินิวส์, 2561)

สืบเนื่องจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ในช่วงปี 2525-2530 ที่มีความประสงค์จะสงวนพื้นที่ของคุ้งบางกะเจ้าไว้สำหรับเป็นพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร และบริเวณชล คุ้งบางกะเจ้าจึงได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อเป็นการสนองพระราชประสงค์ดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในปี พ.ศ.2542 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จัดซื้อพื้นที่ที่รกร้างในคุ้งบางกะเจ้าจากประชาชนจำนวน 564 แปลง เป็นเนื้อที่ 1,276 ไร่ เพื่อก่อสร้างเป็นสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติเป็นจำนวน 148 ไร่ และได้รับพระราชทานชื่อว่า "สวนศรีนครเขื่อนขันธ์" ซึ่งมาจากชื่อเมืองโบราณในอดีต ปัจจุบันดูแลโดยสำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษของกรมป่าไม้ (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

เมื่อปีงบประมาณ 2558 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ได้อนุมัติงบประมาณกว่า 440 ล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำเค็มที่เกิดจากน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้พืชผลทางเกษตรเสียหาย งบประมาณจำนวนนี้ใช้เพื่อการซ่อมแซมประตูระบายน้ำ ทั้ง 34 แห่งรอบคู้งบางกะเจ้า เสริมประสิทธิภาพของระบบป้องกันน้ำเค็มไหลเข้าสู่พื้นที่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ, 2558, หน้า 2)

บริษัทในกลุ่ม ปตท. ได้ให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนภายใต้โครงการ รักษ์น้ำ รักษ์ป่า รักษ์คู้งบางกะเจ้า ใน 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เดลินิวส์, 2561) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม เป็นบริษัทในเครือของกลุ่ม ปตท. ได้บรรจุในแผนการดำเนินงาน 8 ปี (2556-2563) ด้วยการติดตามการเติบโตของสวนพฤกษชาติ 40 ไร่ และประเมินคุณค่าเชิงนิเวศ ปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ห้องเรียนธรรมชาติ (ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม, 2561)

จากการที่มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้าร่วมการพัฒนาชุมชนคู้งบางกะเจ้าซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านสภาพของพื้นที่ Godfrey and Clarke (2000) มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาชุมชนและได้รับความนิยมนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานให้คนในชุมชน แต่การพัฒนาชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะต้องเกิดจากการนำความรู้และทักษะของคนในชุมชนมาร่วมกันวางแผน และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน

วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษานโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของคู้งบางกะเจ้า เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาชุมชน โดยการศึกษาในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคู้งบางกะเจ้า
2. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ในคู้งบางกะเจ้า

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในคู้งบางกะเจ้า

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคู้งบางกะเจ้าที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ของคู้งบางกะเจ้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในคู้งบางกะเจ้า” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในคู้งบางกะเจ้าจำนวน 384 คน ซึ่งได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ Cochran (2007) ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 8 สถานที่ของคู้งบางกะเจ้า ได้แก่ 1) สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ 2) วัดป่าเกต (ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน) 3) วัดกองแก้ว (วัดที่เก่าแก่ที่สุด) 4) วัดราษฎร์รังสรรค์ 5) บ้านรูปหอม 6) ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง 7) พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย และ 8) หมู่บ้านมอญทรงคนอง จำนวนแห่งละ 48 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่สามารถตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวได้เอง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และมีการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1951, p. 299) มีค่าที่ระดับ .931

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในคู้งบางกะเจ้าจำนวน 362 คนซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 94.3 โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.5) อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี (ร้อยละ 43.4) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 57.7) อาชีพเป็นนักศึกษา (ร้อยละ 35.6) มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท (ร้อยละ 44.8) และพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครในเขตอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในเขตบางนา (ร้อยละ 38.1)

2. ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวสถานที่แห่งนี้มากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 45.0) เดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้จำนวน 2 ถึง 3 คน (ร้อยละ 48.9) เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 56.1) กิจกรรมที่สนใจในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ ได้แก่ การเที่ยวชมวัด (ร้อยละ 52.8) มีงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวในครั้งนี้ระหว่าง 501-1,000 บาท (ร้อยละ 51.9) มีค่าใช้จ่ายหลัก ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 74.0) แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ ได้แก่ เพื่อนและญาติ (ร้อยละ 53.3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า จะกลับมาท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้อีก (ร้อยละ 95.9) และในอนาคตจะเลือกมาพักผ่อน (ร้อยละ 72.1)

3. ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคังบางกะเจ้า

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในคังบางกะเจ้า โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคังบางกะเจ้า

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคังบางกะเจ้า

ด้าน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ความหมาย
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.33	.694	ดี
ด้านการเข้าถึง	3.99	.607	ดี
ด้านที่พัก	3.93	.787	ดี
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.96	.596	ดี
ด้านกิจกรรม	3.93	.839	ดี
รวม	4.03	.552	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคังบางกะเจ้าในภาพรวมในระดับดี (\bar{X} = 4.03, S.D. = .552) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเห็นในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (\bar{X} = 4.33, S.D. = .694) รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าถึง (\bar{X} = 3.99, S.D. = .607) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (\bar{X} = 3.96, S.D. = .596) ด้านที่พัก (\bar{X} = 3.93, S.D. = .787) และ ด้านกิจกรรม (\bar{X} = 3.93, S.D. = .839)

4. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้า

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ไปมาในคુંบางกะเจ้า โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้า

สถานที่	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ความหมาย
สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	4.57	.782	มากที่สุด
วัดป่าเกต	4.89	.516	มากที่สุด
วัดแก้วฟ้า	4.64	.616	มากที่สุด
วัดราษฎร์รังสรรค์	4.50	.505	มากที่สุด
บ้านรูปหอม	4.55	.705	มากที่สุด
ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	4.49	.786	มาก
พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย	4.67	.747	มากที่สุด
หมู่บ้านมอญทรงคนอง	4.15	.667	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าที่ได้ไปท่องเที่ยวมา พบว่ามีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ วัดป่าเกต (\bar{X} = 4.89, S.D. = .516) รองลงมาได้แก่ พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย (\bar{X} = 4.67, S.D. = .747) วัดแก้วฟ้า (\bar{X} = 4.64, S.D. = .616) สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (\bar{X} = 4.57, S.D. = .782) บ้านรูปหอม (\bar{X} = 4.55, S.D. = .705) วัดราษฎร์รังสรรค์ (\bar{X} = 4.50, S.D. = .505) ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง (\bar{X} = 4.49, S.D. = .786) และหมู่บ้านมอญทรงคนอง (\bar{X} = 4.15, S.D. = .667)

5. การทดสอบสมมติฐาน

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าที่ต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่พักอาศัย จำนวนผู้ที่เดินทางมาด้วย งบประมาณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และความตั้งใจในการกลับมาท่องเที่ยวใหม่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าในภาพรวมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้า

ปัจจัย	สิ่งดึงดูดใจ	การเข้าถึง	ที่พัก	สิ่งอำนวยความสะดวก		
				ความสะอาด	กิจกรรม	ภาพรวม
เพศ	x	x	x	x	x	x
อายุ	/	/	/	x	/	/
ระดับการศึกษา	/	x	x	x	x	x
อาชีพ	x	/	x	/	/	/
รายได้ต่อเดือน	/	/	x	/	/	/
ที่พักอาศัย	/	/	/	/	/	/
จำนวนครั้งที่เคยมา	x	x	x	x	x	x
จำนวนผู้ที่มาด้วย	x	/	/	/	/	/
งบประมาณค่าใช้จ่าย	x	x	/	/	/	/
การกลับมาใหม่	/	/	/	/	/	/

/ หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

x หมายถึง ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.2 ปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละแห่งของคુંบางกะเจ้า

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ วัดป่าเกต บ้านรูปหอม และตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ปัจจัยด้านการเข้าถึงส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดราษฎร์รังสรรค์ ปัจจัยด้านที่พักส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านมอญทรงคนอง ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดกองแก้ว ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และพิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย และปัจจัยด้านกิจกรรมส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยเพื่อแสดงปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจสถานที่ท่องเที่ยว โดยแสดงค่าสถิติ

ปัจจัย	สิ่งดึงดูดใจ	การเข้าถึง	ที่พัก	สิ่งอำนวยความสะดวก		R ²
				ความสะอาด	กิจกรรม	
สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	4.987*	-1.462	.221	1.283	5.440*	.608
วัดป่าเกต	-2.375*	.892	-.864	.179	1.988	.249
วัดทองแก้ว	-1.639	-.124	-.379	3.734*	-.939	.266
วัดราษฎร์รังสรรค์	1.993	-2.031*	1.346	.948	-.752	.186
บ้านรูปหอม	4.062*	-.422	.513	1.768	1.530	.663
ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	6.194*	-.813	.472	3.370*	-.690	.657
พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย	1.665	-1.419	-.427	6.747*	1.466	.708
หมู่บ้านมอญทรงคนอง	-.918	-1.085	3.964*	-.589	-1.706	.482

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์ในเชิงประวัติศาสตร์ด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ด้านเทศกาล งานประเพณี และวิถีชีวิต ความสะอาด ธรรมชาติที่สวยงาม และมีบรรยากาศที่ร่มรื่นในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี เป็นพนักงานราชการและรัฐวิสาหกิจ รายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท และมีที่พักอาศัยในจังหวัดอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นๆ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเอกชน พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประกอบธุรกิจส่วนตัวสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำและเที่ยวชมวัดเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานของฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2550) ที่ให้แนวคิดไว้ว่าอาชีพที่ต้องทำงานประจำที่ไม่มีโอกาสในการเดินทางเชิงธุรกิจ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะแสวงหาบรรยากาศที่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมประจำวันในสถานที่ประกอบอาชีพ ต้องการเพียงการเยี่ยมชม ไม่ต้องการใช้ความพยายามทางร่างกาย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าจะกลับมาท่องเที่ยวในครั้งบางกะเจ้าอีกในอนาคต มีความคิดเห็น

ต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่กลับมาท่องเที่ยวอีกในอนาคต เป็นผลจากการที่แหล่งท่องเที่ยวในครั้งบางกะเจ้ามีภาพลักษณ์ที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Chen และ Tsai (2007) ที่ว่าภาพลักษณ์จะคอยกระตุ้นความสนใจ สร้างคุณค่าเชิงใจ และความพึงพอใจ หากได้รับการตอบสนองตามภาพลักษณ์ที่รับรู้ไว้ก็ย่อมที่จะส่งผลทำให้เกิดความพอใจต่อการท่องเที่ยวได้ ซึ่งจะเป็นตัวแปรเชื่อมสำคัญไปสู่ความภักดีในการท่องเที่ยวได้

ตัวแปรด้านสิ่งดึงดูดใจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ วัดป่าเกต บ้านรูป และตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยที่ประเด็นของการมีเอกลักษณ์ในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของทั้งสี่แห่ง การมีธรรมชาติที่สวยงามมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และการมีบรรยากาศที่ร่มรื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการความพอใจของการเดินทางมาบ้านรูปและตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

2. ด้านการเข้าถึง

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นของการเดินทางมาคั้งบางกะเจ้ามีหลายเส้นทาง การเดินทางมาคั้งบางกะเจ้าสะดวกและปลอดภัย สภาพถนนภายในคั้งบางกะเจ้า และแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลกัน อยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ให้ความเห็นเกี่ยวกับด้านการเข้าถึงในภาพรวมที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบการให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางมาคั้งบางกะเจ้าในระดับปานกลาง ตัวแปรด้านการเข้าถึงส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดราษฎร์รังสรรค์ โดยที่ประเด็นของการมีถนนภายในอยู่ในสภาพดีมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับรายงานฉบับสมบูรณ์ของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวไว้ว่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่จะสร้างชื่อและประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวต้องมีรากฐานมาจากการจัดการความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว

3. ด้านที่พัก

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นของที่พักสามารถสังเกตเห็นได้ง่ายและที่พักมีรูปแบบที่หลากหลายให้เลือกอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมา 2-3 คนให้ความเห็นที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่กลุ่มที่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำให้คะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้สนใจ ตัวแปรด้านที่พักส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านมอญทรงคนอง โดยที่ประเด็นของที่พักมีรูปแบบที่หลากหลายให้เลือกมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Murphy (2013) ที่ได้ให้ความเห็นว่ากรให้บริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวควรมีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลายด้านราคา และบริการที่เหมาะสม

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นของการมีป้ายบอกทาง การมีระบบการรักษาความ

ปลอดภัย การมีระบบสัญญาณโทรศัพท์/อินเทอร์เน็ต การมียานพาหนะนำพาจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง การมีห้องน้ำบริการ การมีที่นั่งชยะเพียงพอ การมีร้านอาหารที่หลากหลายให้เลือก และการมีเจ้าหน้าที่ให้ความ

ช่วยเหลืออยู่ในระดับดีทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างทุกอาชีพให้ความเห็นเกี่ยวกับระบบสัญญาณโทรศัพท์/อินเทอร์เน็ตที่มีคะแนนเฉลี่ยไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษายังให้ความเห็นเกี่ยวกับการมียานพาหนะนำพาจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง และการมีที่นั่งชยะในระดับคะแนนที่ต่ำกว่าด้านอื่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการให้ความเห็นในประเด็นของการมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในระดับคะแนนที่ต่ำกว่าด้านอื่น ตัวแปรด้านสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดทองแก้ว ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และพิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย โดยที่ระบบสัญญาณโทรศัพท์/อินเทอร์เน็ตที่ดีและการมีห้องน้ำบริการที่เพียงพอและสะดวกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดทองแก้ว การมีป้ายบอกทางไปสถานที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน การมีที่นั่งชยะเพียงพอ และการมีร้านอาหารที่หลากหลายให้เลือกรับประทาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของการเดินทางมาตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และการมีป้ายบอกทางไปสถานที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน การมีพาหนะนำพาจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่อื่น และการมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของการเดินทางมาท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ Pike (2020) ที่ว่าหากสถานที่ท่องเที่ยวใดมีสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทร้านอาหาร ภัตตาคาร โทรศัพท์ แผนที่ ร้านขายของ และป้ายบอกทาง จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกและเกิดความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาเพิ่มขึ้น

5. ด้านกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นของการมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ การมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินด้านทัศนียภาพ และการมีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติอยู่ในระดับดีทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและพนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีที่พักไม่ได้อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ และจำนวนผู้เดินทางมากกว่า 3 คน ให้ความเห็นที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีความคาดหวังที่สูงต่อลักษณะของกิจกรรมซึ่งเหมาะกับความต้องการตัวแปรด้านกิจกรรมส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์โดยที่การมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินด้านทัศนียภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนให้มากขึ้น (Murphy, 2013)

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว คુંบางกะเจ้า

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ผู้บริหารในตำบลต่าง ๆ ของคુંบางกะเจ้าควรเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแต่ละแห่งในด้านเอกลักษณ์ในเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งได้แก่ โบราณคดี สถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่ พิพิธภัณฑสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม โดยจัดให้มีผู้บรรยายประวัติความเป็นมาแก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่วัดกองแก้ว จัดให้มีการบรรยายประวัติความเป็นมาของอาคารไม้สักทรงไทย อาคารเรือนแฝด ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น และเน้นเอกลักษณ์ในเชิงวัฒนธรรมด้วย ได้แก่ ภูมิปัญญาความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ และขนบธรรมเนียม (ICOMOS Thai, 2011) เช่น จัดให้มีการสาธิตการทำธูปจากสมุนไพรซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านรูปหอม อธิบายวิธีการเลี้ยงปลา กัดไทยแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑสถานปลา กัดไทย อธิบายความเชื่อและขนบธรรมเนียมของชาวมอญแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านมอญทรงคนอง เป็นต้น ในทุกวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญทำให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวจนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกของชาติ (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

2. ด้านการเข้าถึง

การท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าควรเน้นในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ชุมชนในท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวขับขี่ปลอดภัยในช่วงเทศกาล จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและมีอาสาสมัครให้ความช่วยเหลือกรณีที่เกิดอุบัติเหตุและอาชญากรรม (Mansfeld & Pizam, 2006) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการตรวจสอบและซ่อมแซมถนนให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ ส่วนการป้องกันการเกิดอาชญากรรมนั้น ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ใน

คુંบางกะเจ้า และมีกล้องวงจรปิดเพื่อเป็นการเพิ่มการตรวจตราแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะนักท่องเที่ยวเหล่านี้ไม่คุ้นเคยกับสถานที่ มีโอกาสเป็นเหยื่อล่อของคดียาเสพติด (Bennett, Jooste, & Strydom, 2011)

3. ด้านที่พัก

จากการสำรวจโฮมสเตย์ในคુંบางกะเจ้ามีจำนวนไม่กี่แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละตำบลควรสนับสนุนให้เจ้าของบ้านนำบ้านพักมาทำเป็นโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น และให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ไม่ว่าจะ เป็นบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ และสัมผัสกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ โฮมสเตย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันและโฮมสเตย์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ควรให้เป็นไปตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยทั้งในเรื่องของที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธิปไตยไม่ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก และวัฒนธรรมเป็นต้น (กรมการท่องเที่ยว, 2555) องค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละตำบลควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์โดยนำขึ้นบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

แหล่งท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าควรมีการติดตั้งระบบสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตโดยความร่วมมือกับผู้ใช้บริการภาคเอกชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวกในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ควรจัดให้มีป้ายบอกทาง เพื่อให้ผู้ที่จะนำรถมาเอง สามารถทราบเส้นทางที่จะไปยังสถานที่ที่วางแผนไว้ ผู้บริหารควรจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารตามจุดต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่คુંบางกะเจ้า โดยควรจัดให้มีรถวิ่งตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง พิพิธภัณฑสถานปลา กัดไทย หมู่บ้านมอญทรงคนอง หรือวัดต่างๆ ที่สามารถบริหารจัดการให้เป็นทางผ่านได้ ผู้บริหารส่วนตำบลของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งควรจัดให้มีห้องน้ำและที่ทิ้งขยะที่เพิ่มขึ้น อาจด้วยการขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลจัดรถที่เป็นห้องน้ำเคลื่อนที่มารับบริการนักท่องเที่ยว หรือการให้ผู้ประกอบการร่วมลงทุนซื้อห้องน้ำเคลื่อนที่ เป็นต้น

5. ด้านกิจกรรม

แหล่งท่องเที่ยวในคુંบางกะเจ้าควรมีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำสินค้าโอท็อป เช่น ทอผ้าไหม สบู่เหลวมะขามผสมขมิ้น และน้ำตาลมะพร้าว เป็นต้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปะป๊อปปูลาร์ โดยสอนวิธีการตัดกระดาษสีเป็นรูปต่างๆ หรือที่บ้านรูปหอม มีการสอนให้นักท่องเที่ยวผลิตธูป เป็นต้น ผลผลิตต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวลงมือปฏิบัติเองให้สามารถซื้อกลับไปเป็นของที่ระลึกได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2555. **กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 (ระบบออนไลน์).** www.ratchakitcha.soc.go.th. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2563.
- กรมการท่องเที่ยว. 2558. **คู่มือการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ระบบออนไลน์).** www.tourism.go.th. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2563.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2561. **สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ (ระบบออนไลน์).** www.thailandtourismdirectory.go.th. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. 2550. **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดลินิวส์. 2561. **เดลินิวส์ว่าไรดี: รักษ์น้ำ รักษ์ป่า รักษ์คิ่งบางกะเจ้า.** ฉบับวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561 (ระบบออนไลน์). www.forest.go.th/images/stories/file/.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2561.
- บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน). 2561. **ห้องเรียนธรรมชาติ: เก็บธรรมชาติไว้ก่อนสูญหาย (ระบบออนไลน์).** www.SriNakhonKhueanKhanPark.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2561.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (ม.ป.ป.). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (ระบบออนไลน์).** www.elfhs.ssru.ac.th. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2563.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. 2558. **อบจ. นิวส์ ฟ้าใหม่: รู้ลึก รู้ลึ เพื่อชาวสมุทรปราการ (ระบบออนไลน์).** www.fah-mai.com. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2562.
- Bennet, A., Jooste, C., and Strydom, L. (2011). **Managing Tourism Services: A Southern Africa Perspective.** Pretoria: Van Schaik.
- Chen, C. F. and Tsai, D. (2007). How Destination Image and Evaluative Factors Affect Behavioral Intentions?. **Tourism Management**, 28(4), 1115-1122.
- Cochran, W. G. (2007). **Sampling Techniques.** New York: John Wiley and Sons.
- Cronbach, L. J. 1951. Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika**, 16(3), 297-334.
- Godfrey, K. and Clarke, J. (2000). **The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing.** London: Continuum.
- ICOMOS Thai. 2011. **Thailand Charter on Culture Heritage Management (Online).** www.icomosthai.org. Retrieved on August 20, 2020.
- Mansfeld Y. and Pizam, A. (2006). **Tourism, Security and Safety : From Theory to Practice.** (Pp.1-28). Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Murphy, P.E. (2013). **Tourism: A community approach.** London: Routledge.
- Pike, S. D. (2020). **Destination Marketing : An Integrated Marketing Communication Approach.** Butterworth-Heinemann: Burlington, MA.